

Nr 60.

Av herr **Ekman, Carl Gustaf m. fl.**, om förbud mot tillverkning och försäljning av maltdrycker med viss högre alkoholhalt m. m.

Bland de lärdomar, kristiden givit i avseende på alkoholfrågan, är säkerligen den omläggning i avseende på maltdryckskonsumtionen, som blivit en följd av minskad korntilldelning, en av de viktigaste. Under senaste tillverkningsåret har, praktiskt sett, tillverkats nästan endast sådana drycker som understiga skattegränsen och som till och med under ett fullständigt rusdrycksförbud skulle vara tillåtna. Genom vissa bestämmelser och avtal har Kungl. Maj:t stadgat bl. a., att ekstrakthalten under senast tilländalupna tillverkningsår ej skulle få överskrida 4 %, varigenom alkoholhalten nedbringas till c:a 1 à 1 1/2 %. I Tyskland, där ölet i vida högre grad än i Sverige är en allmän folkdryck, har ekstrakthalten t. o. m. begränsats till 3 1/2 %, så att det tyska ölets alkoholhalt hållit sig vid omkring 1 % och således närmast sig nära nog den rena alkoholfriheten och rent av understigit det svenska svagdrickats alkoholhalt. Det oaktat har man i själva ölets klassiska hemland funnit sig väl tillrätta med denna radikala omläggning.

I en framställning av en framstående tysk fackman, d:r Robert Heuss, under rubriken »Bryggeriindustriens framsteg år 1917», införd i Svenska Bryggareföreningens månadsblad för September 1918, konstateras beträffande den tyska bryggerinäringen: »Allt svårare inskränkningar i korntilldelningen hava pålagts, medförande ett nödtvång att väsentligt förändra arbetssättet i såväl brygghus- som jäs- och lagerkällare.» Emellertid har detta tvång varken varit ruinerande för bryggeriindustrien eller av allmänheten mottagits med någon allmän motvilja. Han tillägger: »Man

hade ej ställt förväntningarna på det lätta ölet särdeles högt, men de överträffades dock i allmänhet av resultatet.» Han redogör därefter för en del fackdetaljer och konstaterar bl. a. att man även i det kritiska München funnit, att »hållbarheten (av det lätta krisölet) var god och att tillverkningen var vuxen de förändrade fordringarna».

I detta sammanhang må erinras, att visserligen ingen anledning finnes ur ren nykterhetssynpunkt att vända sig mot den högre extrakthalten, annat än för så vitt den medför högre alkoholhalt. I Danmark har det visat sig möjligt att upprätthålla en högre extrakthalt, men genom pasteurisering nedsätta alkoholhalten. Då emellertid från den svenska bryggerinäringens sida dessa metoder avvisats, ha vi ansett növäändigt att utgå från extrakthalten.

I Sverige har ju ölets ekstraktrikedom varit större än i Tyskland och tillfredsställelsen med dess beskaffenhet har visat sig tilltaga. Om den senast medgivna extrakthalten (4 %) ökas till 6 %, kan ingen rimlig grund föreligga för klagan över produktens underhållighet.

Allmänheten har hunnit vänja sig vid de ännu alkoholsvagare drycker, som kristiden framkallat, och finner sig väl därav. Läkarne konstatera nedgång i de typiska sjukdomar, som regelbundet framkallas av riklig tillgång till starkt öl och annat överflöd. Av Socialstyrelsens rapporter framgår, att de fylleriförseelser, som framkallats av öl under denna tid, nedgått till ett minimum, så litet, att det praktiskt sett är lika med noll, (endast 20 konstaterade fall i hela riket under 1918 års 3:dje kvartal). Det är uppenbart, att detta förhållande beror på kristidsöllets nuvarande identitet med svagdricka ifråga om alkoholhalten.

Bryggerihanteringen har därjämte obehindrat kunnat fortgå utan väsentlig minskning av vare sig arbetskraft eller vinst.

Att bryggerinäringen ingalunda blivit i avsaknad av skälig vinst under denna tid, ehuru dess tillverkningar så gott som uteslutande måst omfatta dessa alkoholsvaga maltdrycker, det visar bl. a. Aktiebolaget Stockholms Bryggeriers styrelseberättelse för tiden från 1 oktober 1917 till 1 oktober 1918. Detta krisårs vinst uppgår enligt berättelsen till kr. 4,288,940: 03. Till bolagsstämmans förfogande stod denna årsvinst samt bolagets dispositionsfond kr. 3,763,569: 32, och styrelsen föreslog en överföring till aktiekapitalet av kr. 4,109,200: — samt en utdelning till aktieägarna av kr. 3,698,316: —, motsvarande 18 %.

Ett studium av övriga bryggeriers årsberättelser visar likaledes genomgående betydliga vinster och utdelningar.

Erfarenheten har länge ådagalagt, att det gamla ölet, sådant man kände det före kristiden varit den för stora folklager mest förföriska rusdrycken. Medan konsumtionssiffran för de brända och destillerade dryckerna genom högre pris och större svåråtkomlighet allt mer avtagit, visade före nämnda restriktioner bruket av öl tendens att tilltaga. Inom vissa fack har det högst ofördelaktigt påverkat arbetet, i det dussintals buteljer dagligen konsumerats på arbetsplatsen av samma konsument. Kristiden med dess nedsättning av alkoholhalten har här verkat ytterst välgörande, och det vore beklagligt, om det gamla missförhållandet hädanefter skulle få på nytt innästla sig, nu då tiden kräver alla goda krafter samverkan för uppmuntrande av arbetsfart och produktion. Den ökade kontroll över ölkonsumtionen, som genom den nu i kraft trädande nya försäljningslagen inträder, omfattar, som bekant, icke någon maximigräns för inköp.

Ölet som beskattningsobjekt har ju numera — det må till sist påpekas — ingen egentlig betydelse för staten. Även om man tager hänsyn till förhållandena före kristiden, spelar denna inkomstpost en underordnad statsfinansiell roll, i motsats mot brännvinsmedlen. Denna omständighet underlättar i hög grad en rationell lösning av just maldrycksfrågan.

På grund av vad sålunda anförts, få vi efter enhälligt beslut av riksdagens nykterhetsgrupp hemställa:

- 1) att riksdagen för sin del måtte besluta sådana ändringar i gällande förordning angående tillverkning och beskattning av maldrycker, att maldrycker, som innehålla mer än två och en fjärdedels volymprocent alkohol och äro inbryggda med en stamvört, vilkens extrakthalt överstiger sex procent, icke må från och med den 1 oktober 1919 inom riket tillverkas, samt
- 2) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, om utarbetande och framläggande för riksdagen av sådana ändringar i gällande författningar, att försäljningen inom och införseln till riket av under punkt 1 avsedda maldrycker förbjödes.

Därjämte hemställa vi, att de erforderliga ändringarna i förordningen angående tillverkning och beskattning av maldrycker måtte formuleras

av vederbörande utskott. Skulle utskottet icke vid denna riksdag vara i tillfälle att framlägga ett utarbetat förslag till ifrågavarande ändringar utan allenast vilja tillstyrka, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anholder om utarbetande av förslag i ämnet, hemställa vi,

att riksdagen, i avvaktan på definitiva beslut i ovan angivna avseenden, för sin del måtte antaga följande

Förslag

till

*förordning angående förbud mot tillverkning av vissa
maltdrycker.*

Häriigenom förordnas som följer.

Tillverkning av maltdrycker, som innehålla mer än två och en fjärdedels volymprocent alkohol och äro inbryggda med en stamvört, vilkens extrakthalt överstiger sex procent, vare förbjuden.

Denna förordning, som träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i svensk författningssamling, gäller till den 1 oktober 1920.

Stockholm den 21 januari 1919.

Carl Ekman.

J. Bergman.

Alfred Petré.

August Ljunggren.